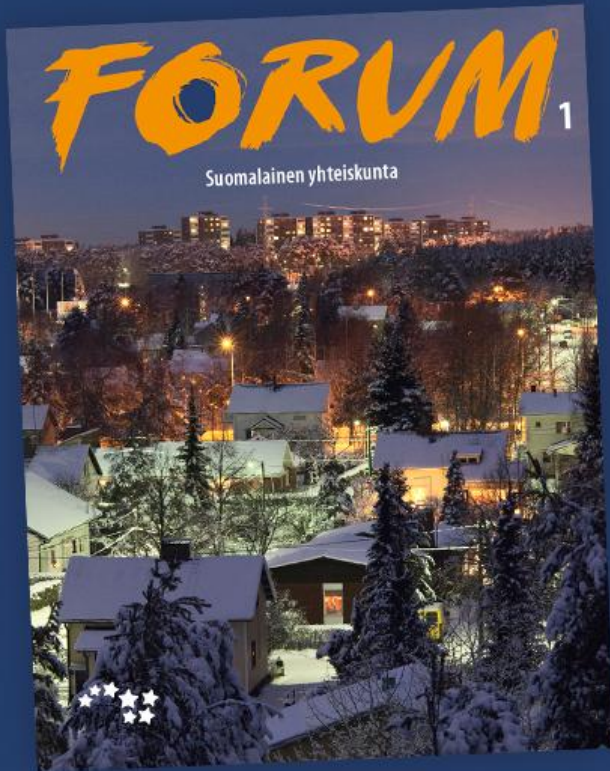

Kotiin: Lue

Luku 20

Valtioneuvosto - toimeenpanovallan haltija

s. 154-159

NYT: 20. Hallitus – toimeenpanovallan haltija

■ Lue s. 158-163

→ Tehtävämoniste

→ www.vn.fi

Täydennä

- Hallitus = valtioneuvosto
- Hallituksen tehtävät:
 - Johtaa valtionhallintoa
 - Valmistelee lakiesitykset
 - Valmistelee budjetin =
 - tulo - ja m enoarvion
 - Panee päätökset toimeen
 - Toteuttaa hallitusohjelmaa
 - Vastaa EU -suhteista

Täydennä

Hallituksen työmuotoja + mitä tehdään

- Y _____:
- T _____ p _____ esittely:
 - ”I _____”:
- M _____ kunnat:
- ”B _____”:

Täydennä

- **Yleisistunto = Käsitellään eduskuntaan vietävät esitykset**
 - Vahvistetaan aiemmin tehdyt päätökset: yleensä ilman keskustelua ja ilman äänestystä.
- **Tasavallan presidentin esittely**
 - Puheenjohtajana presidentti
 - Tehdään päätöksiä, joihin tarvitaan presidentin hyväksyntä
- **3. ”Iltakoulu”**
 - Vapaamuotoinen keskustelu --> luodaan päätösten suuret linjat
 - Käsittelee seuraavan päivän yleisistunnon asioita sekä muita ajankohtaisia asioita

Täydennä

- **Ministerivaliokunnat**

- Keskittyvät oman alan päätöksiin
- Valmistelevat asioita hallituksen yleisistunnossa tehtäviä päätöksiä varten

- **”Budjettiriihi”**

- Kokoontuu kesällä muutamaksi päiväksi
- Valmistelee valtion seuraavan vuoden budjettiesityksen kehykset, eli päätetään suurista linjoista, eduskunta hyväksyy budjetin loppuvuodesta

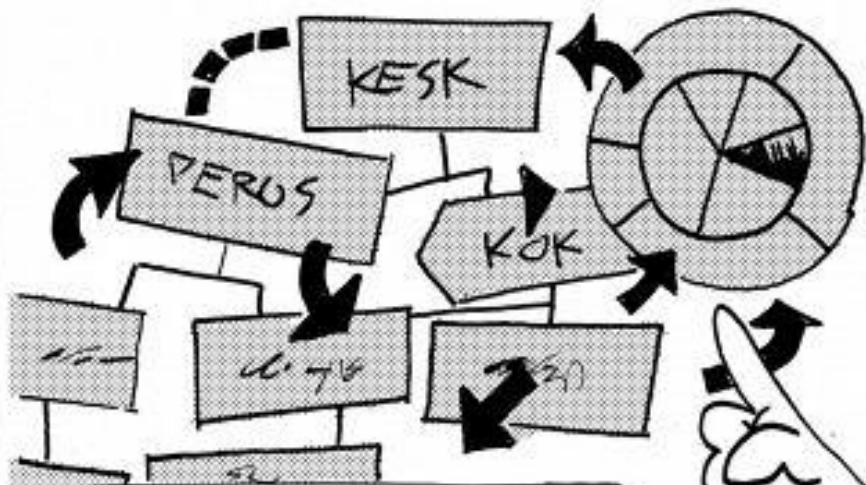
Valtioneuvoston työ

- **Valtioneuvoston yleisistunto**
 - Iltakoulu = epävirallinen istunto
- **Presidentin esittely**
 - Presidentin johtama istunto
- **Ministerivaliokunnat (4 kpl)**
 - UTVA = Ulko- ja turvallisuuspoliittinen ministerivaliokunta
 - EU-ministerivaliokunta
 - Raha-asiainvaliokunta
 - Talouspoliittinen ministerivaliokunta
- **Ministerityöryhmät ja ylim. valiokunnat**
- **Eduskunnan täysistunnot**
 - vastaamassa kysymyksiin
- **EU-ministeritapaamiset**

Oy Suomi Finland Ab

hallituspohja

prosessikaavio

NO NIIN, NYT SITEN
LUOMME STRATEGIAN,
VISION, TAHTOTILAN JA
BRÄNDIN, JOTTA VOIMME
JALKAUTUA VOIMAANNUTTAVASTI
ASIAKASRAJAPINNALLE VASTAAMAAN
HAASTEISIIN YDINOSAAMISALUELLAMME.

05.2015
KIRKON

Alla on lueteltuna hallituksen muodostamisen vaiheita. Laita vaiheet kronologiseen järjestykseen, jolloin saat selville, miten hallitus muodollisesti syntyy. Käytä apuna oppikirjan sivuja 156–157.

- A. Eniten ääniä saaneesta pääministeriehdokkaasta tulee pääministeri.
- B. Hallitus antaa eduskunnalle tiedonannon uuden hallituksen keskeisimmistä tehtävistä.
- C. Eduskuntaryhmät neuvottelevat hallituksen muodostavista puolueista.
- D. Suurimman puolueen puheenjohtajasta tulee hallitustunnustelija.
- E. Eduskunta äänestää hallituksen nauttimasta luottamuksesta.
- F. Eduskuntavaalit.
- G. Jos eduskunta hylkää toistamiseen pääministeriehdokkaan, äänestetään pääministeriehdokkaasta kolmannen kerran.
- H. Presidentti nimittää pääministerin ja muut ministerit.
- I. Eduskunta äänestyksessään hyväksyy/hylkää pääministeriehdokkaan.
- J. Presidentti antaa eduskunnalle ilmoituksen pääministeriehdokkaasta.
- K. Hallitustunnustelija neuvottelee eduskuntaryhmien kanssa ja esittää niille kysymyksiä.
- L. Jos eduskunta hylkää pääministeriehdokkaan, pidetään uusi äänestys. Eduskunta hyväksyy tai hylkää pääministeriehdokkaan.

**Vastaa laittamalla oikea aakkosjärjestys:
socrative.com
Room 273010**

Hallituksen muodostaminen

Oikea rivi:

F → D → K → C → J → I → L → G → A → H → B → E

Hallituksen muodostamisen päävaiheet

Eniten ääniä saaneen puolueen puheenjohtaja **hallitustunnustelijaksi**

Neuvottelut **hallitusohjelmasta ja hallituksen kokoonpanosta**

Presidentti nimeää eduskunnalle **pääministeriehdokkaan**

Eduskunta äänestää, presidentti nimittää **pääministerin**

Muut ministerit nimetään hallitusneuvottelujen pohjalta. Presidentti nimittää **hallituksen**.

Hallitus antaa eduskunnalle ohjelmansa. Eduskunta **hyväksyy ohjelman** äänestyksessä.

Hallituksen muodostaminen

Orpo

→ EPÄLUOTTAMUS TAI EDUSKUNTAVAALIT

Parlamentarismi

Parlamentarismi = Hallitus nauttii eduskunnan luottamusta

- Hallitusohjelman t iedoksianto hallitusta muodostettaessa.
- Hallitus voi tehdä jostain päätöksestä | uottamus | k ysymyksen |.
- Oppositio voi tehdä v älikysymyksen ja esittää epäluottamusta, jos
 - a. Jos 50% hallituksen puolella → hallitus jatkaa
 - b. Jos alle 50% hallituksen puolella → hallitus eroaa → uusi hallitus (tai eduskuntavaalit)

Parlamentarismi =

Hallituksen on nautittava eduskunnan luottamusta!!!

- **Välikysymys – voi johtaa eroon!**
 - 20 kansanedustajaa, 15 päivää, opposition vahvin ase
- **Suulliset kysymykset - kyselytunti**
- **Kirjalliset kysymykset – 21 päivää aikaa**
- **Hallituksen tiedonanto – voi johtaa eroon!**
 - Esim. hallitusohjelma
- **Luottamuskyseymys – voi johtaa eroon!**

Tiedätkö?

- 1. Mitkä puolueet ovat tällä hetkellä Suomen hallituksessa?**
- 2. Kuka on Suomen ulkoministeri?**

Vuoden 2013 laaja gallup

- **34 % vastaajista tiesi hallituspuolueet.**
 - **naisista 27 %**
 - **miehistä 41 %**
 - **15-25-vuotiaista 11 %**
 - **yli 65-vuotiasta 47 %**
- **45 % vastaajista tiesi, kuka oli ulkoministeri.**

Pääministeri Petteri Orpo Kansallinen Kokoomus	Valtiovarainministeri Riikka Purra Perussuomalaiset	Ulkoministeri Elina Valtonen Kansallinen Kokoomus	Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Ville TAVIO Perussuomalaiset	Oikeusministeri Leena Meri Perussuomalaiset
Sisäministeri Mari Rantanen Perussuomalaiset	Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen Kansallinen Kokoomus	Puolustusministeri Antti Häkkänen Kansallinen Kokoomus	Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso Perussuomalaiset	Opetusministeri Anders Adlercreutz Ruotsalainen Kansanpuolue
Maa- ja <u>metsätalous-</u> <u>ministeri</u> Sari Essayah Suomen KD	Elinkeinoministeri Wille Rydman Perussuomalaiset	Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne Perussuomalaiset	Liikunta-, urheilu- ja nuorisoministeri Sandra Bergqvist Ruotsalainen kansanpuolue	<u>Eurooppa- ja omistaja-</u> <u>ohjausministeri</u> Joakim Strand Ruotsalainen Kansanpuolue
Työministeri Matias Marttinen Kansallinen Kokoomus	Tiede- ja kulttuuriministeri Mari-Leena Talvitie Kansallinen Kokoomus	Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala Kansallinen Kokoomus	Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn- Laasonen Kansallinen Kokoomus	

Petteri Orpo
Pääministeri

Riikka Purra
Veltiovarainministeri

Anders Adlercreutz
Opetusministeri

Mari-Leena Talvitie
Tiede- ja kulttuuriministeri

Joakim Strand
Eurooppe- ja omistajaohjeusministeri

Elina Valtonen
Ulkomministeri

Sandra Bergqvist
Liikunta-, urheilu- ja nuorisoministeri

Sari Essayah
Maa- ja metsätalousministeri

Ville Tavio
Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri

Leena Meri
Oikeusministeri

Matias Marttinen
Työministeri

Wille Rydman
Elinkeinoministeri

Mari Rantanen
Sisäministeri

Lulu Ranne
Liikenne- ja viestintäministeri

Kaisa Juuso
Sosiaali- ja terveysministeri

Sanni Grahn-Laasonen
Sosiaaliturvaministeri

Antti Häkkinen
Puolustusministeri

Anna-Kaisa Ikonen
Kunta- ja elueministeri

Sari Multala
Ympäristö- ja ilmastoministeri

Millaisia hallitustyypppejä Suomessa on ollut?

Vähemmistöhallitus

Yhteishallitus

Virkamieshallitus

Toimitusministeristö

Enemmistöhallitus

1. Kahden tai useamman puolueen, joskus myös kaikkien eduskuntapuolueitten muodostama
2. Koostuu puolueettomina asiantuntijoina valituista ministereistä
3. Hallituksen puolueilla vähemmistö eduskunnassa
4. Eroava valtioneuvosto, joka hoitaa tehtäviä, kunnes uusi hallitus valittu
5. Hallituksen puolueilla enemmistö eduskunnassa

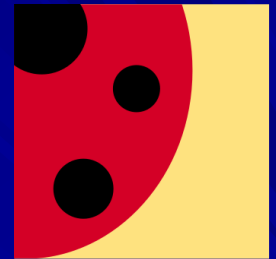
Suomen hallitukset 1917-2015

	1917- 1945	1945- 2015	YHT.
Enemmistöhallituksia	7	37	44
Vähemmistöhallituksia	9	4	13
Yhden puolueen hallituksia	4	3	7
Virkamieshallituksia	2	7	9

Nykyinen hallitus 2023 →

Eduskuntaryhmät:

KOK	48
PS	46
RKP	10
KD	5

rkp

Yhteensä 109 kansanedustajaa

→ Enemmistöhallitus.

→ Porvarihallitus

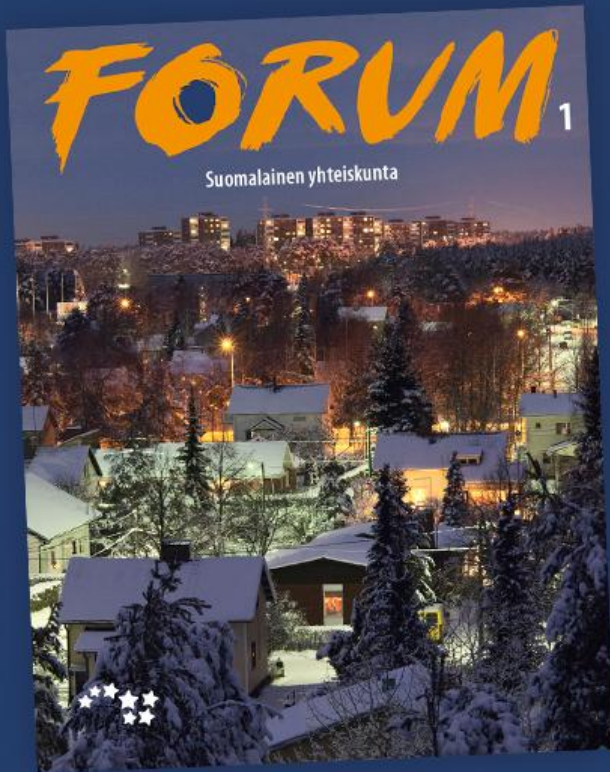
→ Oikeistohallitus

Lista pääministerin toimeen kuuluvista asioista:

- on hallituksen poliittinen johtaja ja keulakuva
- muotoilee hallituksen politiikan
- toimii sovittelijana hallitusryhmien erimielisyyksissä
- huolehtii hallituksen yhtenäisyydestä
- johtaa jokaisen ministerivaliokunnan toimintaa
- päättää tärkeimmät asiat muutaman keskeisen ministerin kanssa
- toimii presidentin sijaisena, jos tämä on estynyt tehtäviensä hoidosta
- johtaa ulkopolitiikkaa yhdessä presidentin kanssa
- osallistuu Suomen edustajana Eurooppa-neuvoston kokouksiin
- vastaa Euroopan unionissa päätettävien asioiden valmistelusta ja käsittelystä valtioneuvostossa
- informoi eduskuntaa EU-asioiden valmistelusta ja päätöksistä.

Tehtävä 2. Vertaa **enemmistö-** ja **vähemmistö-**hallituksen toimintaedellytyksiä.

- **E-hallituksella kansanedustajien enemmistön tuki takanaan, voi odottaa toimivansa koko vaalikauden (4v.).**
- **E-hallitus voi työskennellä itsevarmasti ja aloittaa suurtenkin uudistushankkeiden valmistelun.**
- **V-hallituksen pitää huomioida, että kansanedustajien enemmistö on oppositiossa ja voi halutessaan kaataa hallituksen.**
- **V-hallituksen toiminta on siis varovaisempaa.**
- **V-hallitus joutuu usein etukäteen varmistamaan riittävän tuen saamisen ajamilleen asioille.**

Luku 21

Presidentti - kansakunnan keulahahmo

s. 160-163

Suomen presidentit

- 1. Ståhlberg, Kaarlo Juho (1919 – 1925)**
- 2. Relander, Lauri Kristian (1925 – 1931)**
- 3. Svinhufvud, Pehr Evind (1931 – 1937)**
- 4. Kallio, Kyösti (1937 – 1940)**
- 5. Ryti, Risto Heikki (1940 – 1944)**
- 6. Mannerheim, Carl Gustaf Emil (1944 – 1946)**
- 7. Paasikivi, Juho Kusti (1946 – 1956)**
- 8. Kekkonen, Urho Kaleva (1956 – 1982)**
- 9. Koivisto, Mauno Henrik (1982 – 1994)**
- 10. Ahtisaari, Martti Oiva Kalevi (1994 – 2000)**
- 11. Halonen, Tarja Kaarina (2000 – 2012)**
- 12. Niinistö, Sauli Väinämö (2012 – 2024)**
- 13. Stubb, Alexander (2024 - ?)**

MTV:n kysely 5.12.2023

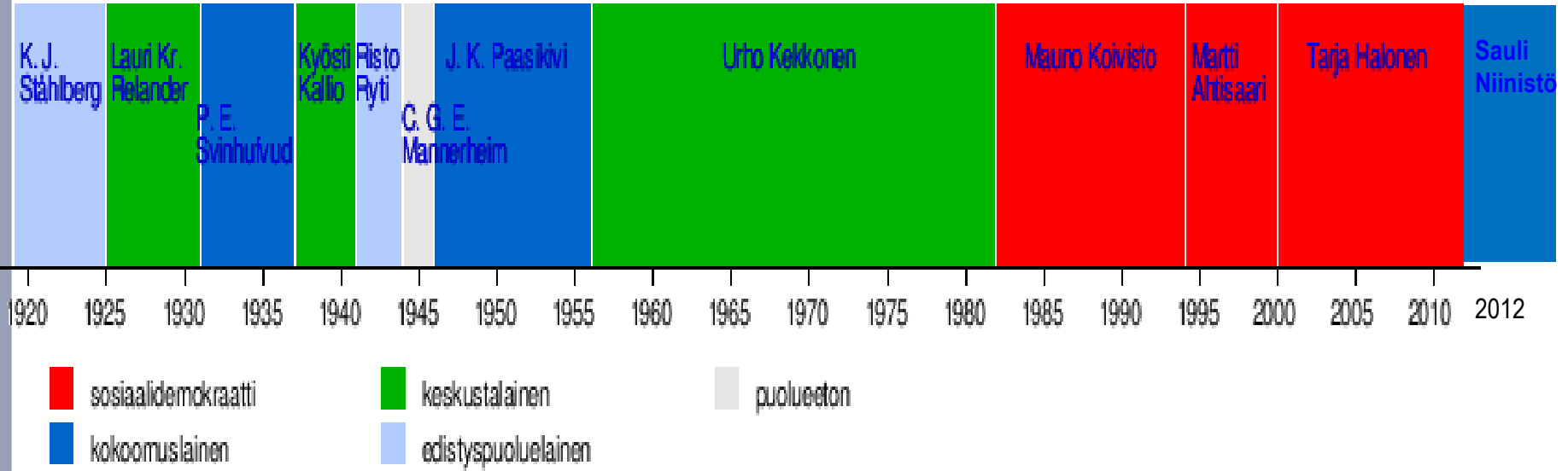
VALITSE KOLME SUOMEN HISTORIAN PARASTA PRESIDENTTIÄ

Vastaaajia 1688.

Prosenttiosuudet kertovat, kuinka suuri osa vastanneista valitsi kyselyn vaihtoehdon.

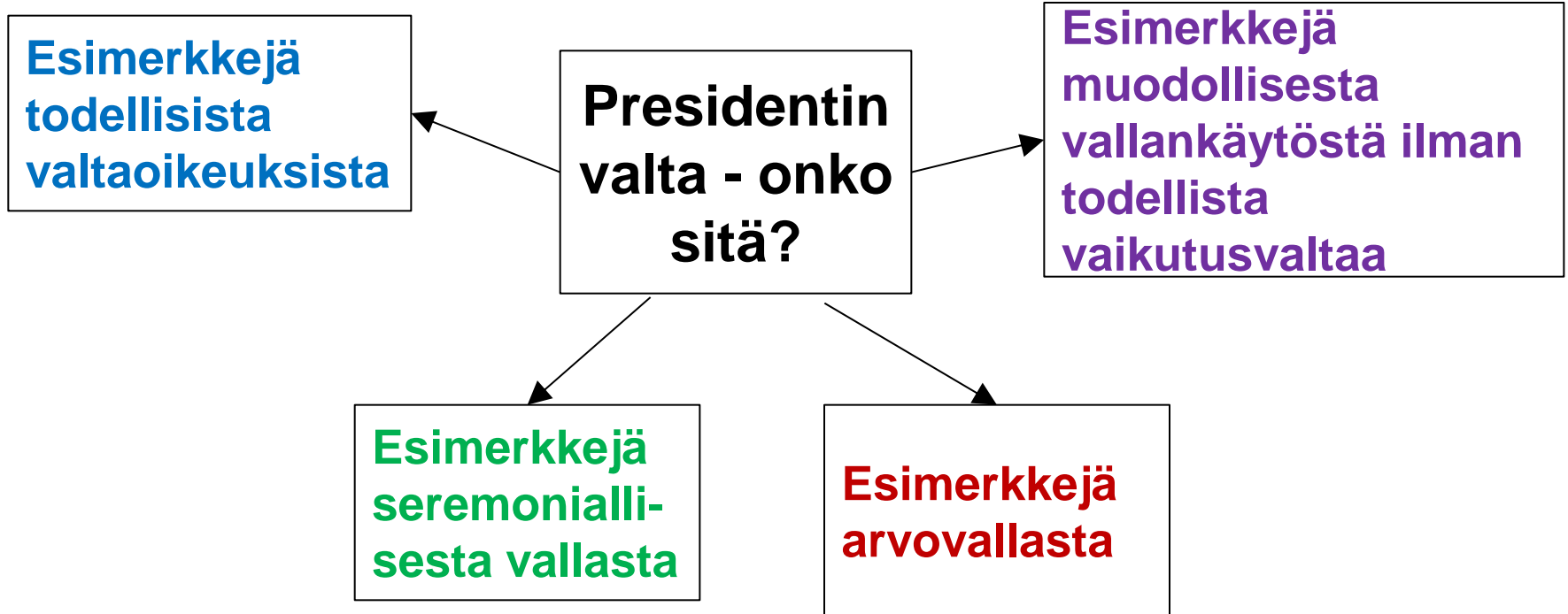
1. SAULI NIINISTÖ (2012–)	72 %
2. URHO KEKKONEN (1956–1982)	42 %
3. MAUNO KOIVISTO (1982–1994)	30 %
4. TARJA HALONEN (2000–2012)	28 %
5. MARTTI AHTISAARI (1994–2000)	23 %
6. CARL G. E. MANNERHEIM (1944–1946)	22 %
7. RISTO RYTI (1940–1944)	17 %
8. JUHO K. PAASIKIVI (1946–1956)	13 %
9. KAARLO J. STÅHLBERG (1919–1925)	8 %
10. KYÖSTI KALLIO (1937–1940)	7 %
11. PEHR E. SVINHUFVUD (1931–1937)	3 %
12. LAURI RELANDER (1925–1931)	1 %

Suomen presidentit

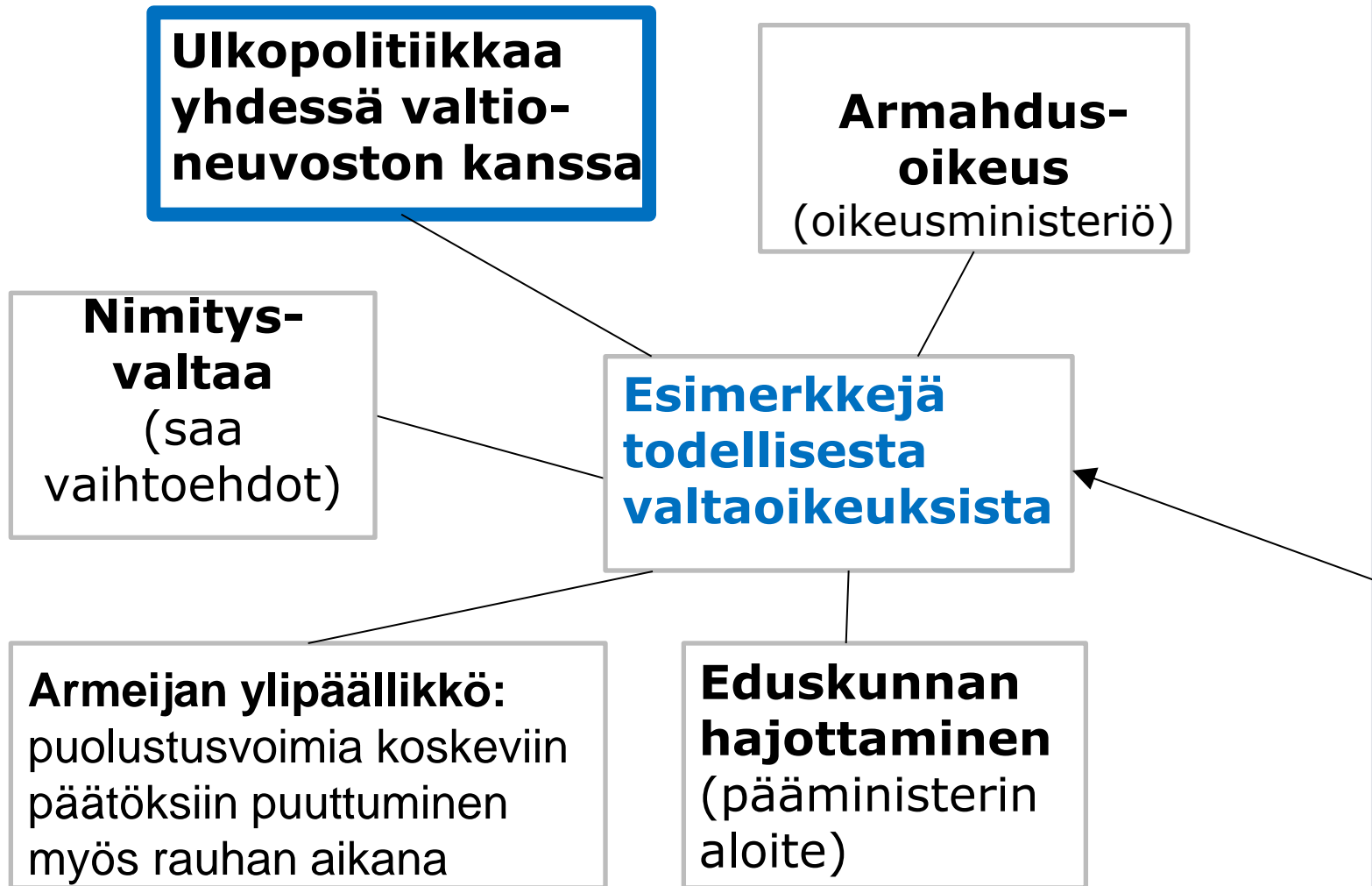
- **Presidentti ei edusta virassa ollessaan mitään puoluetta, mutta lähes kaikilla on ollut poliittinen ura ennen presidentin virkaa.**
- **Miksi juuri nämä puolueet ovat olleet presidenttien taustapuolueita?**

Jatka seuraavaa käsitekarttaa

**Oppikirjan sivut 160-163 ja presidentti.fi
Selvitä lisäksi presidentin palkkiot ja ajankohtaiset asiat!**

Näkökulmia presidentin valtaan

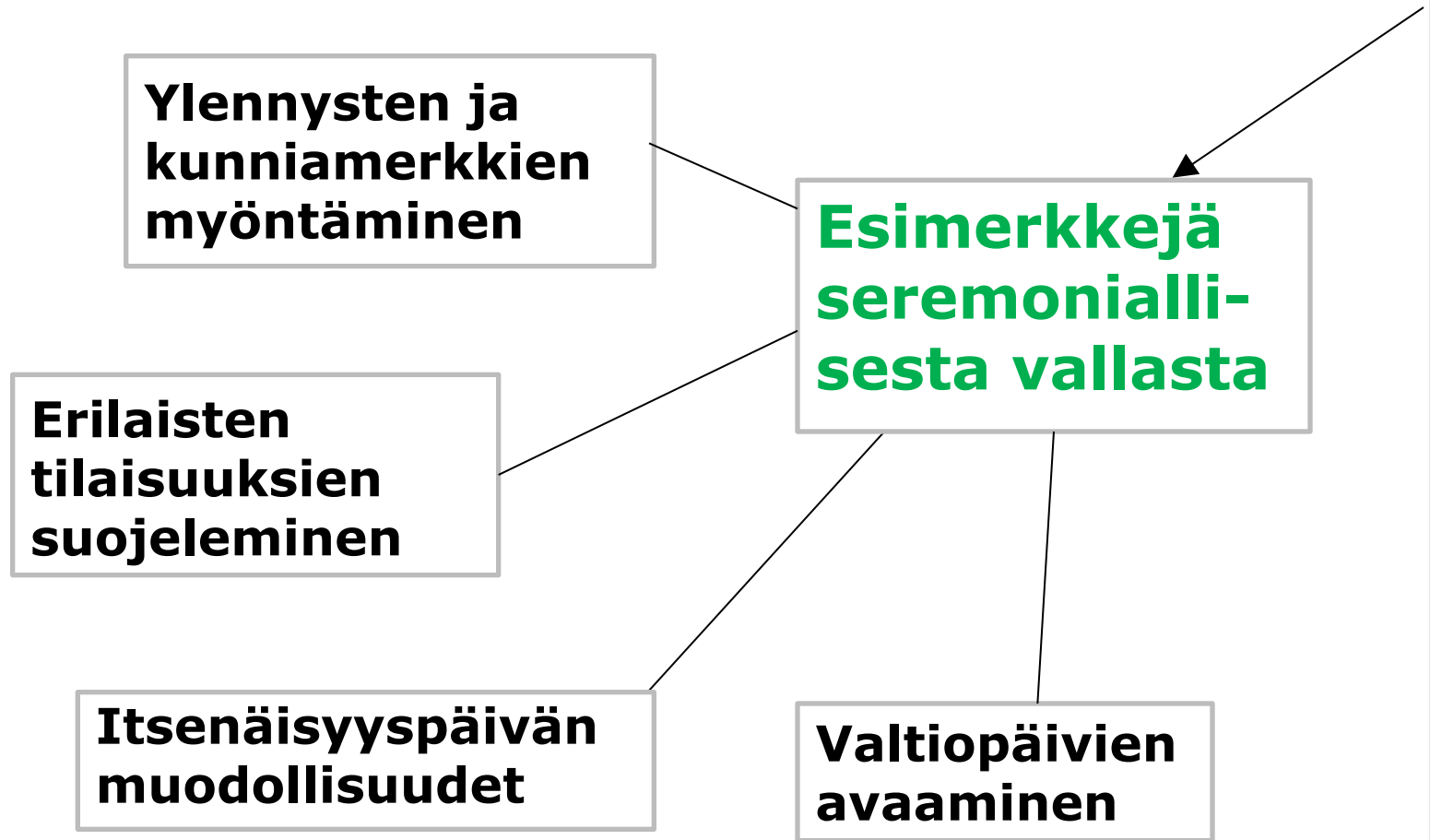
Näkökulmia presidentin valtaan

**Esimerkkejä
muodollisesta
vallankäytöstä
ilman todellista
vaikutusvaltaa**

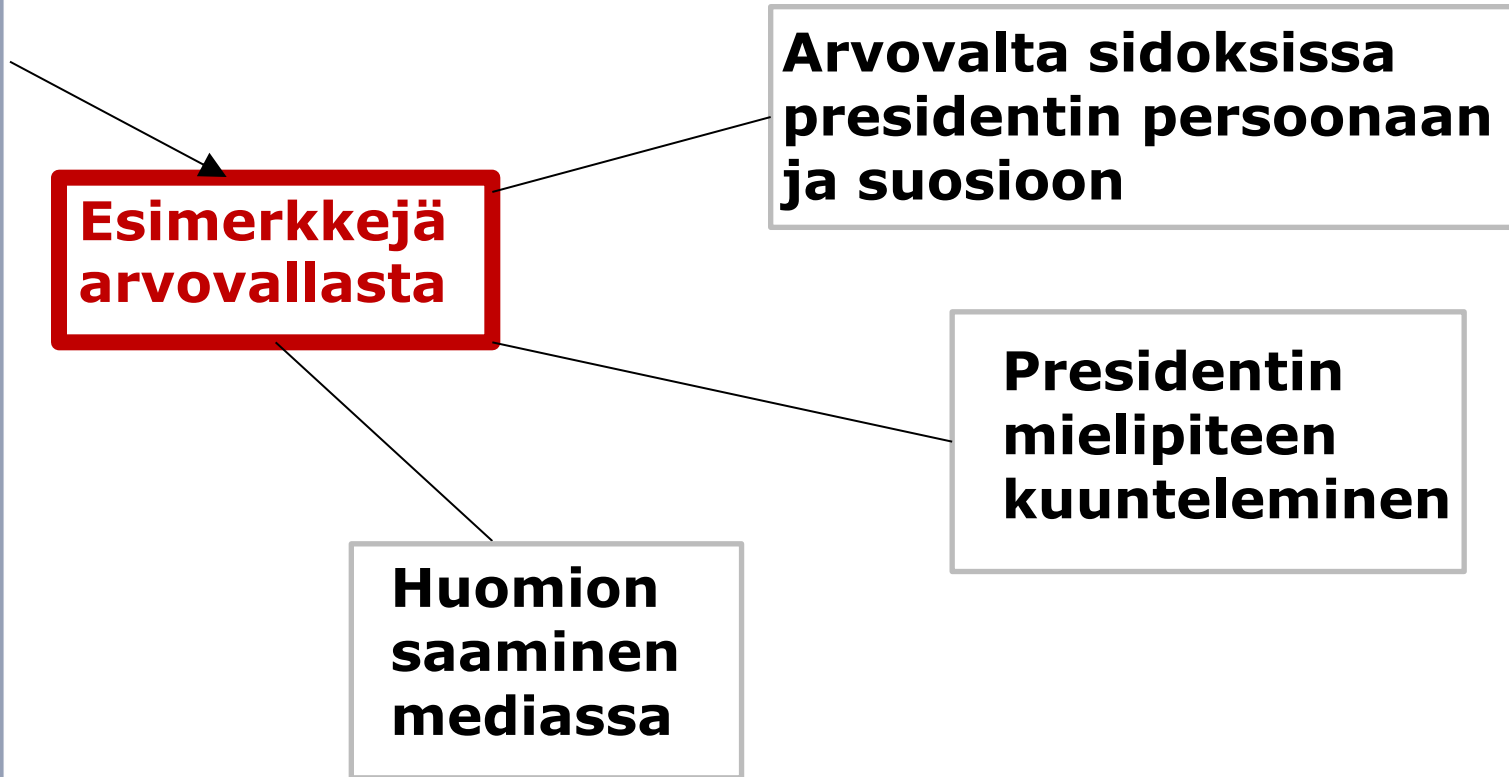
**Hallituksen
nimittäminen ja
eron myöntäminen**

**Lakien
allekirjoittaminen
(palautusoikeus)**

Näkökulmia presidentin valtaan

Näkökulmia presidentin valtaan

Miten presidentti valitaan?

1. Presidentiksi valittavan tulee olla syntyperäinen Suomen kansalainen.
2. Presidentti valitaan kuuden vuoden toimikaudeksi.
3. Ehdokkaan voi asettaa rekisteröity puolue, jolla on vähintään yksi kansanedustaja.
4. Ehdokkaita voivat asettaa myös erilliset valitsijayhdistykset.
 - Yhdistyksen tueksi tarvitaan vähintään 20 000 äänioikeutettua.
5. Kaksivaiheinen välitön, suora enemmistövaali.
6. Ensimmäinen kierros ja mahdollinen toinen kierros kahden eniten ääniä saaneen ehdokkaan välillä.
7. Sama henkilö voidaan valita vain kahdeksi peräkkäiseksi kaudeksi.

Presidentti ja eduskunta

antaa hallituksen laki-
esitykset eduskunnalle

vahvistaa
lait, mutta ei voi
estää niiden
voimaantumista

Presidentti

avaa ja päättää
valtiopäivät

voi hajottaa edus-
kunnan pääministerin
aloitteesta ja edus-
kuntaryhmiä kuultuaan

Presidentti ja hallitus

johtaa
ulkopolitiikkaa
yhteistoiminnassa
valtioneuvoston
kanssa

nimittää ministerit
pääministerin
neuvoteltua
eduskuntaryhmien
kanssa ja myöntää
hallitukselle eron
pyynnöstä

Presidentti

nimittää
pääministerin,
jonka eduskunta
on valinnut

johtaa puhetta
ulko- ja
turvallisuus-
poliittisessa valio-
kunnassa (UTVA)

Presidentin muut tehtävät

- **on puolustusvoimien ylipäällikkö**
- **voi armahtaa yksityisiä kansalaisia**
- **nimittää korkeimpia virkamiehiä**, esim. suurlähettiläät ja Suomen pankin pääjohtajan
- **antaa arvonimiä ja myöntää kunniamerkkejä**
- **edustaa Suomea** erilaisissa kansainvälisissä yhteyksissä, esim. YK:ssa